

Asia: VN/1247/2024

Hallituksen esitys eduskunnalle luonnonsuojelulain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue (Pirkanmaan ELY-keskus) on tutustunut hallituksen esitysluonnokseen luonnonsuojelulain muuttamisesta. Pirkanmaan ELY-keskus toteaa esityksestä seuraavaa.

Ehdotetun luonnonsuojelulain 35 §:n muutoksen mukaan säännöksessä yksilöityjä uusiutuvan energian tuottamiseen liittyviä hankkeita koskeva arviointi hankkeen vaikutuksista Natura 2000 -verkoston suojelutavoitteisiin tehtäisiin aina ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa tarkoitetun menettelyn yhteydessä, mikäli mainitut menettelyt tulevat hankkeeseen sovellettaviksi. ELY-keskus toteaa, että muutos voi nopeuttaa hankkeiden luvitusprosessia sellaisissa tilanteissa, joissa Natura-arviointi muuten tehtäisiin YVA-menettelystä erillisenä. Pääsääntöisesti menettelyt tehdään jo nykytilanteessa samanaikaisesti. Yhteysviranomaisella ei ole tarvetta ohjata Natura 2000 -verkostoon kohdistuvien vaikutusten arviointia tehtäväksi erillisessä prosessissa. Pirkanmaan ELY-keskuksen käsityksen mukaan näin on menetelty hankkeesta vastaavan toiveesta, jos Natura-arvioinnin tekeminen YVA-menettelyn aikataulussa on ollut haastavaa. Pirkanmaan ELY-keskus korostaa, että Natura-arviointien laadukkuus on keskeistä YVA-menettelyn ja edelleen hankkeiden luvituksen sujuvan etenemisen kannalta. Yhteysviranomaisen tulee varmistua myös YVA-menettelyn yhteydessä tehdyn Natura-arvioinnin riittävydestä ja laadusta ennen perustellun päätelmän antamista ja pyytää täydentämään arviointia tarvittaessa.

Luonnonsuojelulain 39 §:ään ehdotetun lisäyksen mukaan uusiutuvan energian tuotantolaitosten suunnittelun, rakentamisen ja käytön, tällaisten laitosten verkkoon liittämisen, asiaankuuluvan verkon ja energiavarastojen katsottaisiin olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia ja palvelevan kansanterveyttä ja turvallisuutta. Tämä vaikuttaa niihin edellytyksiin, joilla valtioneuvosto voi myöntää poikkeuksen Natura 2000 -verkoston luonnonarvojen heikentämisen kiellosta. Pirkanmaan ELY-keskus toteaa, että tällä hetkellä lähes kaikki uudet energiahankkeet perustuvat uusiutuvaan energiaan, eli muutos koskisi suurinta osaa uusia hankkeita. Vaihtoehdottomuuden edellytys poikkeamisen edellytyksissä kuitenkin säilyisi. Harvat uusiutuvan energian laitokset tai

energiavarastot ovat sellaisia, etteikö niille voisi etsiä vaihtoehtoisia sijaintikohteita. Laitoksen verkkoon liittäminen on todennäköisin tilanne, jossa Natura 2000 -aluetta ei voida väistää. Hankkeen ja sen siirtolinjojen suunnittelulla ja erilaisia vaihtoehtoja tarkastelemalla voidaan usein löytää ratkaisuja, joissa Natura 2000 -alueella ei aiheudu luontoarvojen heikennyksiä. Pääsääntönä nykytilanteessa on, että linjat suunnitellaan väistämään Natura 2000 -alueita ja muita suojelualueita. Lakimuutos mahdollisesti ohjaisi toimijoita suuntaan, jossa voimalinjoja suunnitellaan Natura 2000 -alueiden lävitse. Pirkanmaan ELY-keskuksen käsityksen mukaan tilanteet, joissa suunniteltu hanke estyisi Natura 2000 -verkkoon kohdistuvien vaikutusten vuoksi, ovat harvinaisia. On kuitenkin vaikea arvioida, missä määrin tämä johtuu siitä, että hankkeista vastaavat tiedostavat tällaisen riskin ja luopuvat hankkeista jo varhaisessa suunnitteluvaiheessa.

Ehdotettu muutos myös lisäisi mahdollisia tilanteita, joissa valtioneuvosto voisi myöntää poikkeamisen Natura 2000 -verkkoston luonnonarvojen heikentämiskiellosta pyytämättä komission lausuntoa. Tämä voi palvella tavoitetta hankkeiden luvituksen nopeuttamisesta, mutta toisaalta muutos vähentää komission ohjausta Natura 2000 -verkkoston ylläpidossa ja voi välillisesti vaikeuttaa Euroopan unioni pyrkimyksiä pysäyttää luonnon monimuotoisuuden kato alueellaan.

Luonnonsuojelulain 70 §:ään lisättävässä 5 momentissa todettaisiin, että mikäli uusiutuvan energian tuotantolaitosten rakentamisessa ja käytössä aiheutuu 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu seuraus, sitä ei pidetä tahallisenä, jos kyseisen uusiutuvan energian tuotantolaitoksen rakentamisen ja toiminnan aikana on toteutettu asianmukaiset toimenpiteet tällaisen tappamisen välttämiseksi ja häiriöiden estämiseksi. Pirkanmaan ELY-keskus toteaa, että luonnonsuojelulain 70 §:n 1 momentin 1 kohdassa viitataan ainoastaan yksilöiden pyydystämiseen ja tappamiseen. Hallituksen esitysluonnoksen yksityiskohtaisista perusteluista saa kuitenkin sen käsityksen, että muutos on tarkoitettu koskemaan myös rauhoitettujen lajien yksilöiden häiritsemisen kieltoa. Mikäli näin on tarkoitettu, muotoilua tulisi muuttaa. Pirkanmaan ELY-keskus pitää sinänsä epätodennäköisenä, että luvitetun tuotantolaitoksen asianmukaisessa toiminnassa aiheutuvia seurauksia pidettäisiin tahallisina ja esimerkiksi rikosoikeudellisen vastuun synnyttävinä nykyisenkään lainsäädännön mukaan.

Luonnonsuojelulain 83 §:ään ehdotetun lisäyksen mukaan uusiutuvan energian tuotantolaitosten suunnittelun, rakentamisen ja käytön, tällaisten laitosten verkkoon liittäminen, asiaankuuluvan verkon ja energiavarastojen katsotaan olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia ja palvelevan kansanterveyttä ja turvallisuutta. Tämä vaikuttaisi edellytyksiin, joilla voidaan myöntää poikkeus eliölajien suojelua koskevista säännöksistä. Pirkanmaan ELY-keskus toteaa, että muutos voi yhtenäistää lupakäytäntöä ja parantaa ennakoitavuutta toiminnanharjoittajien näkökulmasta. Pirkanmaan ELY-keskuksen toimialueella kyseisessä lainkohdassa tarkoitettuja poikkeuslupia uusituvan energian hankkeita varten ei toistaiseksi ole haettu. Edellä luonnonsuojelulain 39 §:ää koskevista muutoksista lausuttu koskee osaksi myös eliölajien suojelusta myönnettäviä poikkeuksia erityisesti vaihtoehdottomuuden tarkastelun osalta. Tarve poiketa eliölajien suojelusta tulee usein esille vasta myöhemmässä suunnitteluvaiheessa verrattuna Natura 2000 -verkkoston suojeluun, joten mahdollinen hankkeiden sijaintipaikkojen valintaa ohjaava vaikutus jäänee vähäisemmäksi.

Rajala Mari
Pirkanmaan ELY

Arffman Riina
Pirkanmaan ELY-keskus - Ympäristö ja luonnonvarat